

## Yleinen taloudellinen tilanne

Suomen bruttokansantuotteen määrä laski viime vuonna 1,2 prosenttia ollen jo toinen peräkkäinen negatiivisen talouskasvun vuosi. Myös ennakkolliset tuotantoluvut alkuvuodelta ovat olleet heikkoja, sillä esimerkiksi tuotannon suhdannekuvaajan työpäiväkorjattu kehitys on ollut koko kesän miinusmerkkinen edelliseen vuoteen verrattuna. Erityisen heikkoa kehitys on ollut teollisuudessa ja rakentamisessa.

Suomen talouden omien rakenneongelmien lisäksi yksi syy vaimeaan alkuvuoden talouskehitykseen lienee Ukrainan kriisin kärjistyminen, siitä seuranneet vastapakotteet sekä lisääntynyt epävarmuus tulevaisuudennäkymiin.

Valtiovarainministeriön tuoreen suhdanneennusteen mukaan EU:n pakotteilla ja Venäjän asettamilla vastapakotteilla ei ole merkittäviä suoria makrotason vaikutuksia Suomeen. Useat muut ennustelaitokset, kuten Palkansaajien tutkimuslaitos ja Nordea, ovat kuitenkin heikentäneet kuluvan vuoden suhdanne-ennusteita nimenomaan Ukrainan kriisin seurausten vuoksi. Kaikki suhdannelaitokset ovat yhtä mieltä siitä, että kriisin pitkittyessä epäsuorat vaikutukset Suomen talouteen ovat toteutuessaan merkittävät.

Toisaalta muu kansainvälinen talous näyttäisi palanneen vakaammalle kasvu-uralle. Yhdysvalloissa talouskasvun ennakoidaan jatkuvan lähivuodet kolmen prosentin tuntumassa ja euroalueellakin kasvu palautuu yhden prosentin lukemiin. Tiukimmin kasvun syrjässä ovat kiinni Saksa ja esimerkiksi Espanja, mutta erot euroalueen maiden välillä ovat hyvin suuret.

Tarkempi kuvaus maailmatalouden tuoreimmista kasvunäkymistä ja ennusteista ja löytyy muun muassa Suomen Pankin Euro & talous -julkaisusta:

[http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/euro\\_ja\\_talous/Rahapolitiikka\\_ja\\_kansainvalinen\\_talous/Pages/et\\_04\\_2014.aspx](http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/euro_ja_talous/Rahapolitiikka_ja_kansainvalinen_talous/Pages/et_04_2014.aspx)

Viime aikoina laadituissa suhdanneennusteissa on esitetty jossain määrin toisistaan poikkeavia näkemyksiä Suomen

kansantalouden kehityksestä tänä ja ensi vuonna (*ks. liitteet 1a 1b*). Tyypillistä kuitenkin on, että kasvuennusteet ovat synkentyneet viime keväänä laadittuihin arvioihin verrattuna. Valtiovarainministeriön ennuste taloudellisesta kasvusta on hieman myönteisempi kuin muiden ennustelaitosten luvut, mutta ennusteiden väliset erot ovat hyvin pieniä.

Valtiovarainministeriön suhdanne-ennuste löytyy osoitteesta:

[http://www.vm.fi/vm/fi/04\\_julkaisut\\_ja\\_asiakirjat/01\\_julkaisut/02\\_taloudelliset\\_katsaukset/20140915Taloud/name.jsp](http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/02_taloudelliset_katsaukset/20140915Taloud/name.jsp)

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan BKT ei kasva tänä vuonna, vaikka ennuste pitääkin sisällään hyvin maltillisen suhdannekäänteen. Suhdannekäännä pohjautuu paljolti nettoviennin positiiviseen vaikutukseen, sillä tavaroiden ja palvelujen viennin ennakoitaan lisääntyvän 0,4 % samalla kun tuonti supistuu. Sen sijaan yksityisen kulutuksen ei ennakoita kasvavan tänä vuonna lainkaan heikkojen ostovoima- ja työllisyysnäköymien edessä. Myös investointien arvioidaan pysyvän kuluvana vuonna alamaissa, mikä johtuu muun muassa asuinrakennusinvestointien sekä kone- ja laiteinvestointien heikosta kehityksestä.

Monet muut ennustelaitokset, kuten esimerkiksi Aktia ja Palkansaajien tutkimuslaitos, ennakoivat kuluvalle vuodelle tyypillisesti heikompa yksityisen kulutuksen kehitystä, minkä seurauksena BKT:n kasvu painuu miinuksien puolelle. Toteutuessaan se olisi jo kolmas perättäinen negatiivisen talouskasvun vuosi. Vastaava tilanne on eletty ainoastaan 1990-alun lamavuosina. Yleisesti voidaan todeta, että kansainvälisen finanssikriisin jälkeisen ajanjakson talouskasvu tulee jäämään näillä näkymin historiallisen heikolle tasolle.

Ensi vuonna talouskasvun arvioidaan laajapohjaistuvan ja piristyvän, vaikka ennustelaitosten kasvuluvut ovatkin tasoltaan hyvin vaatimattomia. Tuoreimpien ennusteiden mukaan ensi vuoden kasvuprosentit painottuvat noin 0,5–1,5 prosentin tuntumaan (*ks. liite 1b*).

Valtiovarainministeriön mukaan vuoden 2015 kasvuksi muodostuu 1,2 prosenttia. Yksityinen kulutus kääntyy ministeriön mukaan hienoiseen kasvuun siitä huolimatta, että kotitalouksien reaalitytulot polkevat yhä paikallaan. Yleisen talouskehityksen piristymisen arvioidaan kuitenkin hälventävän kuluttajien kokemaa epävarmuutta. Ennakoitua suhdannekäännettä ajaa eteenpäin erityisesti viennin ja investointien piristyminen. Viennin kasvuksi odotetaan 4 prosenttia. Kasvuodotukset eri toimialoilla ovat hyvin samankaltaiset, sillä tuotannon odotetaan lisääntyvän niin teollisuudessa, rakentamisessa kuin palveluissa-kin yhden prosentin paremmalle puolelle.

Talouden piristymisestä huolimatta työmarkkinoiden tilanne on edelleen heikko. Työttömyyden odotetaan pysyvän yhä entisellä, varsin korkealla, tasollaan, eikä työllisyysasteeseenkaan odoteta merkittäviä parannuksia. Kuluttajahintojen arvioidaan nousevan 1,5 prosenttia. Pelkästään kulutusverojen kiristykset nostavat kuluttajahintaindeksiä arviolta noin puoli prosenttiyksikköä vuonna 2015.

Tässä vaiheessa vain osa ennustelaitoksista on julkaissut kokonaistaloudellisen ennusteen vuodelle 2016. Valtiovarainministeriön ennustaa vuoden 2016 bruttokansantuotteen kasvuksi 1,4 prosenttia, ja muutkin ennusteen julkaisseet laitokset ennakoivat kyseiselle vuodelle hyvin samansuuntaista kasvua. Bruttokansantuotteen historiallisen matala kasvu ennustearjanjaksolla johtuu muun muassa väestön ikääntymisestä, tuotantorakenteen ongelmista sekä investointiasteen jo pidempään jatkuneesta voimakkaasta laskusta.

*Liitteessä 2* on esitetty lisätietoja valtiovarainministeriön kokonaistaloudellisista ennusteista ja eräistä kuntataloudelle tärkeitä muuttujista.

### **Kuntien menot vuosina 2014–2015**

Kunta-alalla saavutettiin viime vuoden lopupuolella neuvottelutulos virka- ja työehtosopimuksista vuosille 2014–2016. Työllisyys- ja kasvusopimuksen mukaisten kunnallisten työ- ja virkaehtosopimusten sopimuskausi on voimassa 31.1.2017 asti, ja

kausi koostuu kahdesta osasta. Ensimmäinen jakso päättyy vuoden 2015 lopussa, ja sille ajoittuu kaksi sopimuskorotusta. Pääsääntöisesti kuluvan vuoden heinäkuuhun ajoittuneiden sopimuskorotusten kustannusvaikutus on keskimäärin 0,8 %. Korotuksen talousarviovaikutus on puolet tästä eli 0,4 %.

Vuonna 2015 sopimuskorotukset toteutetaan pääsääntöisesti 1.7.2015. Keskimäärin sopimuskorotuksen kustannusvaikutus on 0,4 prosenttia, mutta koska jo tänä vuonna voimaan tullutta vuosilomauudistusta rahoitettiin näistä varoista, ensi vuoden kustannusvaikutus pienenee kunta-alalla keskimäärin 0,3 prosenttiin. Tästä puolen vuoden talousarviovaikutus on 0,15 %. Palkkakustannuksiin vaikuttaa myös 0,4 prosentin suuruinen palkkaperintö, minkä vuoksi sopimuskorotusten kustannusvaikutus vuonna 2015 on noin 0,6 prosenttia. Lisäksi palkkakustannuksiin vaikuttavat myös mahdolliset työkokemuslisien kertymät, työnantajakohtaiset ratkaisut (esim. säästöt) ja henkilöstörakenteen muutokset.

Toisen jakson sopimusratkaisusta neuvotellaan vuonna 2015.

Kuntien palkkauskustannukset kasvavat aikaisempiin vuosiin nähden siis varsin maltillisesti. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan kunta-alan ansiotasoindeksi nousee kuluvana vuonna kuitenkin sopimuskorotusten osoittamia lukemia korkeammaksi eli 1,2 prosenttiin. Ensi vuonna ansiotasoindexin arvioidaan pysyvän samoissa kasvulukemissa.

Koko valtakunnan tasolla kunta-alan palkkasumman muutosten arviointia vaikeuttavat tänä ja ensi vuonna kunnallisten liikelaitosten ja ammattikorkeakoulujen yhtiöittäminen. Kunnan hoitaessa tehtävää kilpailuilla markkinoilla sen tulee antaa tehtävä pääsääntöisesti osakeyhtiölle, osuuskunnalle, yhdistykselle tai säätiölle. Yhtiöittämisen myötä osa aikaisemmin kuntatalouteen liittyneistä toiminnoista siirtyy kuntatalouden ulkopuolelle. Tämä näkyy kuntatalouden kehitysarviossa useina muutoksina sekä tulo- että menopuolella. Yhtiöittämisen taloudellisia vaikutuksia kuntataloudelle on kuvattu tarkemmin tämän kuntataloustie-

dotteen Yhtiöittämisen taloudelliset vaikutukset kuntataloudelle osiossa.

Energialaitosten ja satamien yhtiöittämiset vaikuttavat kuntatalouden menoennusteseen erityisesti vuonna 2015, jolloin noin 2000 henkeä siirtyy hallinnollisesti kuntataloustilastojen ulkopuolelle. Karkean arvion mukaan kuntien palkkasumma pienenee muutoksen seurauksena noin 125 milj. eurolla. Yhtiöittämiset vaikuttavat myös muihin palkkaus- ja vuosikustannuksiin, pois-toihin sekä esimerkiksi investointimenoihin.

Liikelaitosten yhtiöittämisvelvoitteen ohella kunnallisten ammattikorkeakoulujen yhtiöittäminen on pienentänyt kuntatalouden menoja jo vuodesta 2013 lähtien. Kun vuonna 2012 kuntien tai kuntayhtymien ammattikorkeakouluja oli kymmenisen kappaletta, niin tänä vuonna niitä on jäljellä enää kolme. Vuonna 2014 kuntien palkkasumman arvioidaan vähentyvän ammattikorkeasektorilla tapahtuneiden muutosten myötä noin 130 milj. eurolla. Vuonna 2015 toteutettava ammattikorkeakoulujen rahoitusuudistus poistaa viimeisetkin ammattikorkeakoulut kuntataloudesta, minkä seurauksena kuntien palkkamenot pienenevät kumulatiivisesti noin 190 milj. eurolla.

Yhteensä yhtiöittämiset pienentävät kuntien palkkasummaennustetta siten, että muutosprosentti putoaa kuluvana vuonna -0,4 prosenttiin ja ensi vuonna palkkasumman arvioidaan pysyvän ennallaan. Ilman yhtiöittämisistä aiheutuvaa vähennystä palkkasumma kasvaisi molempina vuosina 0,6–1,0 prosenttia.

Liitteessä 3 on esitetty tietoja ja arvioita kunta-alan palkkasummaan vaikuttavista tekijöistä vuosina 2008–2015. Vuosien 2014–2015 ennusteet perustuvat lähinnä kunta-alan palkkaratkaisuun ja peruspalvelubudjettimenettelyssä muodostettuun kuntatalouden kehitysarvioon.

Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksut alenevat sekä tänä että ensi vuonna. Kuluvana vuonna maksukevennys on voimakkaampaa, sillä sekä työttömyysvakuutusmaksu että eläkemaksu laskevat. Toisaalta kuntatyönantajan sairausvakuutusmaksu nousee. Keskimäärin sosiaalivakuutusmak-

sut kevenevät 0,4 prosenttiyksiköllä. Ensi vuonna maksutason arvioidaan laskevan 0,1 prosenttiyksiköllä.

Kuntatyönantajan keskimääräinen sosiaalivakuutusmaksujen taso suhteessa palkkasummaan säilyy tänä ja ensi vuonna noin 30 prosentissa, mutta vähitellen vuoteen 2018 mennessä maksujen arvioidaan laskevan 29,5 prosentin tuntumaan.

Tarkemmat tiedot kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksujen kehityksestä vuosina 2014 ja 2015 löytyvät tämän tiedotteen Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksut vuonna 2015 osiossa. Vastaava aikasarja vuosille 2011–2015 löytyy liitteestä 4. Sosiaalivakuutusmaksuista vuodelle 2015 päätetään loppuvuonna, minkä jälkeen niistä tiedotetaan muun muassa tulevisissa kuntataloustiedotteissa.

Kunta-alan kustannustaso kohosi vuonna 2013 peruspalvelujen hintaindeksillä mitattuna 1,8 %, kun se sitä edellisellä vuonna oli 3,4 prosenttia. Tänä vuonna peruspalvelujen hintaindeksillä mitatun kustannustason nousun arvioidaan hidastuvan prosentin tuntumaan. Vuonna 2015 kustannustason nousun arvioidaan pysyvän samalla tasolla. Yksityiskohtaiset ennusteet peruspalvelujen hintaindeksistä sekä valtionosuusindeksistä löytyvät *liitteestä 5*.

### **Kuntien tulot vuosina 2014–2015**

Kuntien verotilitykset yhteensä kasvoivat viime vuonna peräti 6,8 prosenttia, minkä seurauksena tilitysten taso nousi 20,6 mrd. euroon. Kuluvana vuonna verotilitysten kasvuvauhti tippuu Kuntaliiton [veroennustekehikon](#) mukaan reippaasti viime vuoden poikkeuksellisen korkealta tasolta. Verotulojen hitaaseen kasvuun vaikuttavat myös muun muassa uuden työmarkkinaratkaisun maltilliset sopimuskorotukset, vaatimaton talouskehitys, veroperustemuutokset sekä väestön ikääntyminen.

Koko talouden palkkasumma kasvaa tänä vuonna hyvin vaimeasti, sillä alkuvuoden heikon kehityksen perusteella palkkasummaennuste on laskettu 0,7 prosenttiin. Yhteensä ansiotulojen arvioidaan lisääntyvän

2,2 prosenttia, sillä eläketulot ja työttömyysturvaetuudet kasvavat reippaasti. Kunnallisveron tilityksiä pienentävät kuitenkin osaltaan kunnallisverotuksen vähennyksiin tehdyt perustemuutokset, kuten työtulovähennyksen ja perusvähennyksen muutokset.

Kunnallisverojen kasvun arvioidaankin jäävän tänä vuonna 1,4 prosenttiin, vaikka lähes puolet kunnista nosti vuoden alussa tuloveroprosenttejaan. Korotusten seurauksena kuntien keskimääräinen kunnallisveroprosentti nousi 0,36 prosenttiyksiköllä 19,74 prosenttiin. Yhteensä kunnallisveroa arvioidaan tilitettävän tänä vuonna noin 18,2 miljardia euroa.

Vuonna 2015 ansiotulojen kasvuvauhti pysyy lähes ennallaan noin kahdessa prosentissa, sillä palkkasummaennusteen arvioidaan nousevan yleisen talouskasvun pirstymisen myötä 1,7 prosenttiin. Sopimuspalkat nousevat maltillisesti, mutta muut tekijät nostavat yleistä ansiotasoindeksiä reippaasti.

Palkkasumman kasvun kiihtymisestä huolimatta kunnallisveron tilitysten ennakoidaan kasvavan vuonna 2015 vain 1,2 prosenttia. Keskeinen syy tilitysten vaimeaan kasvuun on kunnallisverosta myönnettävien vähennysten kasvu. Vuonna 2015 tullaan korottamaan useita vähennyksiä, kuten kunnallisverotuksen eläketulovähennystä, työtulovähennystä ja perusvähennystä. Myös uusi lapsivähennys ja valtion tuloveroasteikon kolmen alimman tulorajan korotus 1,7 prosentilla vaimentavat kunnallisveron kasvua. Kaikkien kuntien tuloveroihin vaikuttavien veroperustemuutosten yhteisvaikutukseksi vuonna 2015 arvioidaan -131 milj. euroa. Verotulomenetykset kuitenkin kompensoidaan kunnille täysimääräisesti valtion-osuusjärjestelmän kautta lisäämällä kuntien valtionosuuksia.

Vuonna 2014 kuntien jako-osuus yhteisöveron tuotosta on 35,56 %. Heikko talouskasvu ei näytä välittyvän kuluvana vuonna kuntien yhteisöverokertymään dramaattisesti lähinnä tilitysten ajoituksiin liittyvien tekijöiden vuoksi. Yhteisöverotuoton arvioidaan kasvavan tänä vuonna peräti 6,0 pro-

sentilla, jolloin sitä kertyy kunnille noin 1,39 mrd. euroa.

Ensi vuonna sovellettava kuntien yhteisöveron jako-osuus nousee tämän vuoden luvusta, sillä kuntien yhteisöveron jako-osuutta nostetaan 75 miljoonalla eurolla työmarkkinatukiudistukseen liittyvien lisäkustannusten kompensoimiseksi kunnille. Yhteisöveroon on esitetty myös muita pienempiä veroperustemuutoksia, jotka tullaan kompensoimaan kunnille yhteisöveron jako-osuutta muuttamalla. Peruspalvelubudjetin ennuste kuntien osuudeksi yhteisöveron tuotosta ensi vuonna on 36,36, mutta luku täsmentyy vielä loppuvuoden aikana.

Tämän hetkisessä ennusteissa on lähdetty siitä, että kunnille tilitetään yhteisöveroa vuonna 2015 kokonaisuudessaan 1,47 miljardia euroa. Tällöin yhteisövero kasvaisi 5,8 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kuntien jako-osuuden väliaikainen viiden prosenttiyksikön korotus päättyy vuonna 2016, jos asiasta ei tehdä uutta päätöstä tulevaisuudessa hallitusohjelmassa.

Kiinteistöveron tilitykset nousevat kiinteistöverouudistustyön vuoksi vuonna 2014 reippaasti. Tilitysten määrän arvioidaan lisääntyvän yli 10 prosenttia, jolloin kiinteistövero kasvaa noin 1,5 mrd. euroon. Vuonna 2015 kiinteistöveroa arvioidaan kertyvän noin neljä prosenttia enemmän kuin kuluvana vuonna.

Liitteessä 6 on esitetty kuntien verotulojen tilitysten toteutuneet kertymät vuosilta 2012–2013 sekä Kuntaliiton verokehikon ennusteet vuosille 2014 ja 2015. Kuntien verotulojen arvioidaan lisääntyvän tänä vuonna kokonaisuudessaan noin 2,3 %. Ensi vuonna verotulojen kasvu hieman hiipuu.

Tuoreimmat tiedot verotuloennusteisiin vaikuttavista tekijöistä saa ilmoittautumalla mukaan marraskuun alussa pidettävään ["Verotulo -hotline" -tilaisuuteen](#). Tilaisuus järjestetään Kuntatalolla 6.11.2014 (ohjelma *liitteenä 20*).

Liitteissä 7a ja 7b on esitetty Tilastokeskuksen julkaisemien tilastotietojen perusteella

---

laaditut tulos- ja rahoituslaskelmat vuosilta 2012–2013. Vuoden 2013 luvut perustuvat ennakkotietoihin kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä. Vuosien 2014–2015 ennus-

teiden lähteenä on käytetty pääasiassa peruspalvelubudjettia.

**Lisätiedot:**

Minna Punakallio, p. 09 771 2095, 040 751 5175

# Kansantalouden ennustelukuja vuodelle 2014

| Laitos            | Julkaisu-<br>ajankohta<br>2014 | BKT,<br>muutos<br>% | Työttö-<br>myys-<br>aste, % | Ansiotas-<br>indeksin<br>muutos, % | Inflaatio,<br>% |
|-------------------|--------------------------------|---------------------|-----------------------------|------------------------------------|-----------------|
| ETLA              | maaliskuu                      | 0,7                 | 8,4                         | 1,3                                | 1,6             |
| PTT               | maaliskuu                      | 0,8                 | 8,8                         | 1,7                                | 1,6             |
| Euroopan komissio | toukokuu                       | 0,2                 | 8,5                         | ..                                 | ..              |
| Suomen Pankki     | kesäkuu                        | 0,0                 | 8,6                         | 1,1                                | 1,0             |
| Danske Bank       | kesäkuu                        | -0,2                | 8,5                         | 1,2                                | 1,0             |
| OP-Pohjola        | elokuu                         | -0,1                | 8,6                         | 1,2                                | 1,0             |
| Aktia             | elokuu                         | -0,5                | 8,7                         | 1,3                                | 1,0             |
| Nordea            | syyskuu                        | -0,5                | 8,7                         | 1,3                                | 1,0             |
| Handelsbanken     | syyskuu                        | -0,3                | 8,5                         | 1,2                                | 1,0             |
| VM                | syyskuu                        | 0,0                 | 8,6                         | 1,4                                | 1,1             |
| PT                | syyskuu                        | -0,3                | 8,7                         | 1,3                                | 0,9             |

# Kansantalouden ennustelukuja vuodelle 2015

| Laitos            | Julkaisu-<br>ajankohta<br>2014 | BKT,<br>muutos<br>% | Työttö-<br>myys-<br>aste, % | Ansiotas-<br>indeksin<br>muutos, % | Inflaatio,<br>% |
|-------------------|--------------------------------|---------------------|-----------------------------|------------------------------------|-----------------|
| ETLA              | maaliskuu                      | 2,0                 | 8,3                         | 1,0                                | 1,9             |
| PTT               | maaliskuu                      | 1,6                 | 8,5                         | 1,4                                | 1,9             |
| Euroopan komissio | toukokuu                       | 1,0                 | 8,4                         | ..                                 | ..              |
| Suomen Pankki     | kesäkuu                        | 1,4                 | 8,3                         | 1,6                                | 1,5             |
| Danske Bank       | kesäkuu                        | 1,5                 | 8,4                         | 1,2                                | 1,2             |
| OP-Pohjola        | elokuu                         | 0,6                 | 8,8                         | 1,2                                | 0,8             |
| Aktia             | elokuu                         | 0,5                 | 8,7                         | 1,0                                | 1,3             |
| Nordea            | syyskuu                        | 0,3                 | 9,0                         | 1,0                                | 0,4             |
| Handelsbanken     | syyskuu                        | 0,8                 | 8,6                         | 1,3                                | 1,6             |
| VM                | syyskuu                        | 1,2                 | 8,5                         | 1,2                                | 1,5             |
| PT                | syyskuu                        | 1,0                 | 9,0                         | 1,2                                | 1,3             |

# Yleinen taloudellinen tilanne

| <i>Muuttuja</i>           | <i>2012</i> | <i>2013*</i> | <i>2014**</i> | <i>2015**</i> | <i>2016**</i> |
|---------------------------|-------------|--------------|---------------|---------------|---------------|
| <i>(%-muutos)</i>         |             |              |               |               |               |
| <i>Tuotanto (määrä)</i>   | -1,5        | -1,2         | 0,0           | 1,2           | 1,4           |
| <i>Palkkasumma</i>        | 3,4         | 0,5          | 0,9           | 1,7           | 2,2           |
| <i>Ansiotaso</i>          | 3,2         | 2,1          | 1,4           | 1,2           | 1,5           |
| <i>Työlliset (määrä)</i>  | 0,4         | -1,1         | -0,4          | 0,3           | 0,6           |
| <i>Inflaatio</i>          | 2,8         | 1,5          | 1,1           | 1,5           | 1,8           |
| <i>(%-yksikköä)</i>       |             |              |               |               |               |
| <i>Työttömyysaste</i>     | 7,7         | 8,2          | 8,6           | 8,5           | 8,2           |
| <i>Verot/BKT</i>          | 42,9        | 44,0         | 44,4          | 44,3          | 44,5          |
| <i>Julkiset menot/BKT</i> | 56,3        | 57,8         | 58,5          | 58,2          | 57,9          |
| <i>Rahoitusjäämä/BKT</i>  | -2,1        | -2,3         | -2,7          | -2,4          | -1,7          |
| <i>Julkinen velka/BKT</i> | 53,0        | 55,9         | 59,6          | 61,2          | 62,1          |
| <i>Vaihtotase/BKT</i>     | -1,9        | -2,2         | -1,5          | -1,2          | -1,1          |
| <i>Euribor 3 kk, %</i>    | 0,6         | 0,2          | 0,3           | 0,4           | 0,7           |
| <i>10 vuoden korko, %</i> | 1,9         | 1,9          | 1,5           | 1,6           | 2,2           |

Lähde: Tilastokeskus (EKT2010), VM Taloudellinen katsaus 15.9.2014

# Kuntien palkkakehitys 2008-2015

Käyttötalouden palkkasumman muutos ed. vuodesta, %

| Erä                        | 2008       | 2009       | 2010       | 2011       | 2012       | 2013*      | 2014**      | 2015**     |
|----------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|-------------|------------|
| Ansiotasoindeksi           | 5,5        | 3,5        | 3,4        | 3,0        | 3,6        | 1,8        | 1,2         | 1,1        |
| Muut tekijät <sup>1)</sup> | 0,8        | -0,4       | -0,6       | 1,5        | 0,5        | -1,2       | -1,6        | -1,1       |
| <b>YHTEENSÄ</b>            | <b>6,3</b> | <b>3,1</b> | <b>2,8</b> | <b>4,3</b> | <b>4,1</b> | <b>0,6</b> | <b>-0,4</b> | <b>0,0</b> |

1) Mm. paikalliset sopimukset, lomautukset ja irtisanomiset, työpanoksen muutoksen sekä rakennemuutosten vaikutukset

**Vuonna 2014 ammattikorkeakoulujen ja kunnallisten liikelaitosten yhtiöittämisen** arvioidaan pienentävän kuntien palkkamenoja noin 130 milj. €. Vuonna 2015 pienennys on noin 300 milj. €.

\*) Ennakkotieto

\*\*) Ennuste

# Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksuja

(Prosenttia maksun perusteena olevasta palkasta)

| MAKSU/VUOSI                                    | 2011               | 2012               | 2013               | 2014*              | 2015**             |
|------------------------------------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|
| Sairausvakuutusmaksu                           | 2,12               | 2,12               | 2,04               | 2,14               | 2,13               |
| Työttömyysvakuutusmaksu                        | 3,20 <sup>a)</sup> | 3,20 <sup>b)</sup> | 3,20 <sup>c)</sup> | 2,95 <sup>d)</sup> | 2,95 <sup>d)</sup> |
| KuEL-maksu (keskimäärin)                       | 23,60              | 23,60              | 23,90              | 23,70              | 23,60              |
| VaEL-maksu (keskimäärin)                       | 20,67              | 19,82              | 19,40              | 21,30              | 21,06              |
| MUUT (keskimäärin)                             | 1,3                | 1,3                | 1,3                | 1,3                | 1,3                |
| <b>Työnantajan maksut (keskim.)</b>            | <b>29,93</b>       | <b>29,84</b>       | <b>29,99</b>       | <b>29,85</b>       | <b>29,73</b>       |
| Vakuutetun eläkemaksu (keskim. <sup>e)</sup> ) | 5,1                | 5,6                | 5,6                | 6,0                | 6,2                |

<sup>a)</sup> 0,80 % palkkasumman ensimmäiseen 1 879 500 euroon asti

<sup>b)</sup> 0,80 % palkkasumman ensimmäiseen 1 936 500 euroon asti

<sup>c)</sup> 0,80 % palkkasumman ensimmäiseen 1 990 500 euroon asti

<sup>d)</sup> 0,75 % palkkasumman ensimmäiseen 1 990 500 euroon asti

<sup>e)</sup> Työntekijöiden eläkevakuutusmaksu eriytyi vuodesta 2005 alkaen alle 53-vuotiaiden ja 53-vuotta täyttäneiden työntekijöiden maksuprosentiksi

# Kokonaistaloudelliset ennusteet ja taustaoletukset

Lähde: Vuodet 2012-2013 Tilastokeskus, vuosien 2014-2018 ennusteet PPB 15.9.2014

| Prosenttia:                      | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 |
|----------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|
| BKT, määrän muutos               | -1,5 | -1,2 | 0,0  | 1,2  | 1,4  | 1,4  | 1,4  |
| Palkkasumman muutos              | 3,4  | 0,5  | 0,9  | 1,7  | 2,2  | 2,4  | 2,5  |
| Ansiotasoindeksin muutos         | 3,2  | 2,1  | 1,4  | 1,2  | 1,5  | 1,8  | 2,0  |
| Työttömyysaste                   | 7,7  | 8,2  | 8,6  | 8,5  | 8,2  | 7,8  | 7,5  |
| Kuluttajahintojen muutos         | 2,8  | 1,5  | 1,1  | 1,5  | 1,8  | 1,8  | 1,8  |
| Kuntien kustannustason muutos    | 3,4  | 1,8  | 0,9  | 1,1  | 1,5  | 1,7  | 1,9  |
| Valtionosuusindeksin muutos      | 3,8  | 3,0  | 1,5  | 0,6  | 1,5  | 1,7  | 1,9  |
| Kuntien ansiotasoindeksin muutos | 3,6  | 1,8  | 1,2  | 1,1  | 1,5  | 1,8  | 2,0  |

## Ennusteet huhtikuussa 2014 (PPO):

|                               |      |      |     |     |     |     |     |
|-------------------------------|------|------|-----|-----|-----|-----|-----|
| BKT, määrän muutos            | -1,0 | -1,4 | 0,5 | 1,4 | 1,8 | 1,5 | 1,4 |
| Palkkasumman muutos           | 3,2  | 1,0  | 1,3 | 1,8 | 2,5 | 2,2 | 2,4 |
| Ansiotasoindeksin muutos      | 3,2  | 2,0  | 1,3 | 1,2 | 1,5 | 1,8 | 2,0 |
| Työttömyysaste                | 7,7  | 8,2  | 8,4 | 8,3 | 8,1 | 7,8 | 7,5 |
| Kuluttajahintaindeksin muutos | 2,8  | 1,5  | 1,5 | 1,7 | 1,9 | 1,8 | 1,8 |
| Kuntien kustannustason muutos | 3,4  | 1,8  | 1,1 | 1,2 | 1,5 | 1,7 | 1,9 |

# Kuntien verotulot 2012-2015, mrd. €

Lähde: Vuodet 2012-2013 Verohallinto, vuosien 2014-2015 arviot Kuntaliitto

| Verolaji                   | 2012         | 2013*        | 2014**       | 2015**       |
|----------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| Kunnallisvero              | 16,85        | 17,97        | 18,22        | 18,44        |
| Yhteisövero                | 1,21         | 1,31         | 1,39         | 1,47         |
| Kiinteistövero             | 1,27         | 1,36         | 1,51         | 1,57         |
| <b>Verotulot yhteensä</b>  | <b>19,33</b> | <b>20,64</b> | <b>21,12</b> | <b>21,48</b> |
| <b>Muutos, %:</b>          |              |              |              |              |
| Kunnallisvero              | 3,8          | 6,7          | 1,4          | 1,2          |
| Yhteisövero                | -27,3        | 8,2          | 6,0          | 5,8          |
| Kiinteistövero             | 5,9          | 7,3          | 10,8         | 4,0          |
| <b>Verotulot yhteensä</b>  | <b>1,2</b>   | <b>6,8</b>   | <b>2,3</b>   | <b>1,7</b>   |
| Tuloveroprosentti, keskim. | 19,24        | 19,38        | 19,74        | 19,74        |
| Yhteisöveroprosentti       | 24,5         | 24,5         | 20,0         | 20,0         |
| Osuus yhteisöverosta, %    | 28,34        | 29,49        | 35,56        | 36,36        |

# Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelma vuosina 2012-2015, mrd. €

Kuntataloustiedote 3/2014, liite 7a

|                         | 2012          | 2013*         | 2014**        | 2015**        |
|-------------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| Toimintatulot           | 11,64         | 11,96         | 11,90         | 11,04         |
| Toimintamenot           | -37,44        | -38,39        | -38,78        | -38,99        |
| <b>Toimintakate</b>     | <b>-25,80</b> | <b>-26,43</b> | <b>-26,88</b> | <b>-27,95</b> |
| Verotulot               | 19,32         | 20,63         | 21,15         | 21,52         |
| Valtionosuudet          | 8,07          | 8,28          | 8,09          | 7,96          |
| Rahoituserät, netto     | 0,20          | 0,21          | 0,21          | 0,24          |
| <b>Vuosikate</b>        | <b>1,79</b>   | <b>2,69</b>   | <b>2,56</b>   | <b>1,77</b>   |
| Poistot                 | -2,40         | -2,62         | -2,72         | -2,70         |
| Satunnaiset erät, netto | 0,25          | 0,37          | 1,37          | 0,30          |
| <b>Tilikauden tulos</b> | <b>-0,36</b>  | <b>0,44</b>   | <b>1,25</b>   | <b>-0,63</b>  |
| <b>muutos-%:</b>        |               |               |               |               |
| Toimintatulot           | 2,1           | 2,8           | -0,5          | -7,2          |
| Toimintamenot           | 5,0           | 2,5           | 1,0           | 0,5           |
| Verotulot               | 1,3           | 6,8           | 2,5           | 1,8           |
| Valtionosuudet          | 5,4           | 2,6           | -2,3          | -1,6          |

Vuosina 2014 ja 2015 tuloslaskelman eriin vaikuttaa kunnallisten liikelaitosten sekä ammattikorkeakoulujen yhtiöittäminen. Vuonna 2014 liikelaitosten yhtiöittämisen on arvioitu parantavan tilikauden tulosta

**noin 1 miljardia euroa.**

# Kuntien ja kuntayhtymien rahoituslaskelma vuosina 2012-2015, mrd. €

Kuntataloustiedote 3/2014, liite 7b

|                                             | 2012         | 2013*        | 2014**       | 2015**       |
|---------------------------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| Toiminnan rahavirta                         |              |              |              |              |
| Vuosikate                                   | 1,79         | 2,69         | 2,56         | 1,77         |
| Satunnaiset erät, netto                     | 0,25         | 0,37         | 1,37         | 0,30         |
| Tulorahoituksen korjauserät                 | -0,55        | -0,60        | -1,60        | -0,48        |
| Investointien rahavirta                     |              |              |              |              |
| Investointimenot                            | -4,59        | -4,70        | -6,90        | -4,61        |
| Rahoitusosuudet investointeihin             | 0,21         | 0,23         | 0,20         | 0,20         |
| Omaisuuksien myyntitulot                    | 0,91         | 0,91         | 3,54         | 0,95         |
| <b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b> | <b>-1,98</b> | <b>-1,09</b> | <b>-0,82</b> | <b>-1,87</b> |
| Rahoituksen rahavirta                       |              |              |              |              |
| Antolainojen muutokset                      | -0,08        | 0,13         | -0,80        | -0,10        |
| Pitkäaikaisten lainojen lisäys              | 2,41         | 3,02         | 2,90         | 3,27         |
| Pitkäaikaisten lainojen vähennys            | -1,48        | -1,65        | -1,70        | -1,80        |
| Lyhytaikaisten lainojen muutos              | 0,55         | 0,39         | 0,45         | 0,45         |
| Muut muutokset                              | 0,25         | 0,20         | 0,00         | 0,00         |
| <b>Rahavarojen muutos</b>                   | <b>-0,33</b> | <b>1,00</b>  | <b>0,03</b>  | <b>-0,05</b> |
| Rahavarat 31.12.                            | 4,20         | 5,16         | 5,19         | 5,14         |
| Lainakanta 31.12.                           | 13,81        | 15,56        | 17,21        | 19,13        |

Vuonna 2014 rahoituslaskelman erissä on mukana kunnallisten liikelaitosten yhtiöittämisen vaikutukset